

Eficacitatea colectivă în universitățile din regiunea transfrontalieră România-Ungaria

Explorare

Conf. Univ. Dr. Adrian Hatos

Introducere

Conceptul de eficacitate colectivă este derivat în mod evident din noțiunea, fundamentală în psihologie, a eficacității de sine (*self-efficacy*), propus de Bandura (1977). În psihologie, eficacitatea de sine semnifică credința unei persoane în propria competență, mai exact, credința acesteia că poate îndeplini în mod corespunzător anumite ținte. Eficacitatea colectivă semnifică, potrivit celor care au propus conceptul (Sampson & Graif, 2009) credința convergentă a membrilor unei colectivități în uniformitatea obiectivelor, în capacitatea membrilor de realizare a acestor obiective precum și certitudinea membrilor colectivităților în implicarea celorlalți pentru realizarea acestor obiective comune. Asemenea credințe mobilizează participarea și sunt capabile să contribuie la realizarea bunurilor colective pe care dimensiunile „convenționale” ale capitalului social (încredere și rețele) nu le pot asigura în mod direct. Eficacitatea acțională a credințelor în capacitatea propriilor colectivități sau în comunalitatea anumitor obiective și valori poate explica și eficacitatea dovedită a multor colectivități deficitare în rețele sociale strânse (de tip legătură – bonding), în care majoritatea participă intens în rețele delocalizate și fără similaritate, de tip punte (bridging), care, cu toate acestea, reușesc să furnizeze prin implicare de tip comunitar bunurile publice de care au nevoie, precum siguranța publică. (Sampson, Raudenbush, & Earls, 1997) a constatat, de pildă, că eficacitatea colectivă are o relație negativă cu incidența infracțiunilor comise cu violență la nivel de vecinătate chiar și atunci când sunt controlați alți factori de la nivelul vecinătății precum dezavantajul economic.

Oricărei colectivități reale i se poate aplica conceptul de eficacitate colectivă, inclusiv universităților, organizații înzestrate cu identități, misiune, obiective comune. Eficacitatea colectivă a membrilor acestor organizații este un indicator al coeziunii interne. În paginile următoare voi descrie tehnica construcției unei scale de eficacitate colectivă universitară și voi compara universitățile din regiune din punctul de vedere al acestui construct.

Date.

Rezultatele din acest text sunt bazate pe datele obținute în cadrul anchetei sociologice realizate prin proiectul „Învățământ superior pentru coeziune socială” finanțat prin Programul de Cooperare Transfrontalieră România-Ungaria (HURO/0901/2.2.2.). A fost aplicat același chestionar (format și aplicat în versiune maghiară și românească) în mai multe universități din regiune – 5 din Ungaria și 4 din

România. Eșantionul final a fost de 2506 de studenți din ciclurile de licență și de master din universitățile participante în studiu. În cazul universităților mari (Universitatea din Debrecen și Universitatea din Oradea) am realizat eșantioane stratificate cu un nivel mare de reprezentativitate față de populațiile de studenți înmatriculați în respectivele institute. Datele au fost culese prin auto-administrare în perioada aprilie-iunie 2012.

Măsurarea eficacității colective

Variabila focală a acestui studiu a fost măsurată cu ajutorul a 4 itemi de tip Likert la care distribuția răspunsurilor este prezentată în Tabelul 1.

Tabel 1. Distribuția răspunsurilor la itemii de eficacitate colectivă

	deloc de acord (%)	nu sunt de acord (%)	mai degraba de acord (%)	total de acord (%)
A. Studentii din universitate coopereaza pentru a rezolva problemele lor legate de universitate	3	12	52	33
B. Studentii din universitate sunt gata sa isi ajute colegii	4	16	54	26
C. Studentii din aceasta universitate sunt uniti	6	28	44	22
D. Studentii din aceasta universitate impartasesc aceleasi valori	12	35	37	17

Având în vedere numărul mare de cazuri cu valori incomplete (416 din 2728) am înlocuit valorile lipsă prin regresie logistică multiplă aplicată în mod separat pe fiecare universitate. Au fost realizate 5 inputări.

Testul alpha de fidelitate indică o bună consistență internă a scorului sumativ ale celor 4 itemi însumați. În toate cele 5 iterații precum și în datele originale scorul testului de fidelitate depășește constant 0.8 cu excepția Universității din Oradea, unde avem de fiecare dată scor de peste 0.7. Cel mai mic scor este de .725 pentru Universitatea Creștină Emanuel (iterația 2).

Eficacitatea colectivă în universitățile din regiune

Linia valorilor medii pe universități, pe datele originale și inputări arată o suprapunere aproape perfectă ceea sugerează că pentru analize ulterioare putem folosi doar una dintre seturile de date complete.

Rezultatul din graficul de mai jos arată că valorile cele mai mari ale eficacității colective se înregistrează la Universitatea Emanuel în timp ce mediile cele mai mici le au Colegiul din Nyiregyhaza și Universitatea din Oradea (Figura 1). Pe de altă parte, calculul intervalelor de încredere ale mediei eficacității colective arată că se pot folosi pentru comparații doar rezultatele de la Universitatea din Debrecen, Colegiul din Nyiregyhaza, Universitatea din Oradea, Universitatea Creștină Partium și Universitatea Emanuel.

Celelalte patru institute de învățământ superior din regiune au erori prea mari ale valorilor medii ale eficacității de sine colective pentru ca estimările să fie relevante.

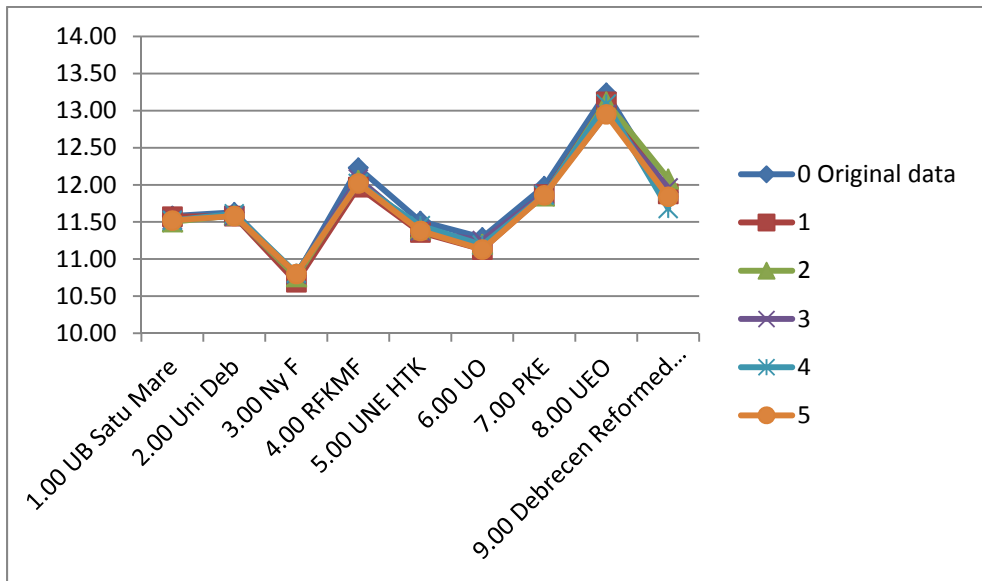

Figura 1. Valori medii ale eficacității colective în universitățile din regiunea transfrontalieră.

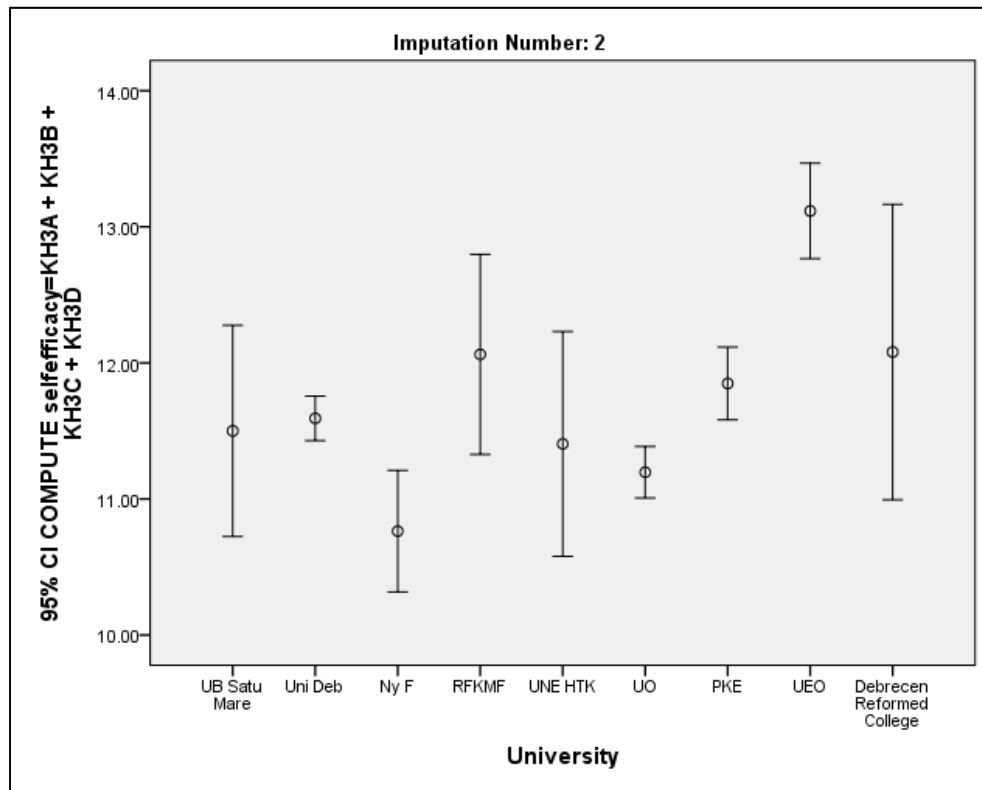

Figura 2. Medii și intervale de încredere pentru eficacitatea colectivă în universitățile regiunii transfrontaliere

Variația constatată a scorului mediu de eficacitate colectivă nu poate ușor fi atribuită vizibile. În cazul Universității din Emanuel putem presupune că scorul deosebit de mare se explică prin omogenitatea socio-culturală a populației de studenți – este o universitate aflată sub patronajul bisericilor neo-protestante care găzduiește un număr mic de specializări. Într-o situație similară se află Universitatea Creștină Partium, în care predarea se face doar în limba maghiară iar numărul domeniilor de studiu este restrâns. În cazul instituțiilor laice cu scoruri mai mici – Universitățile din Debrecen și din Oradea și Colegiul de Învățământ Superior din Nyiregyhaza, sursa variației este mai greu de stabilit. Este notabil faptul că, spre deosebire de cele două universități etnico-religioase amintite, cele trei universități publice române și maghiare au un număr mai mare de domenii acoperite dintre cele acoperite de clasificarea folosită în cercetarea noastră (toate cele 10 domenii pentru cele două mari universități publice și 6 în cazul colegiului din Nyiregyhaza). O ipoteză plauzibilă este, astfel, că eficacitatea colectivă a studenților unei universități depinde de omogenitatea populațiilor de studenți care este, la rândul ei, determinată de fragmentarea pe domenii a populațiilor de studenți.

Concluzii, limite, direcții de investigație

Rezultatele sumare din paginile anterioare arată o bună fidelitate a scalei de eficacitate colectivă.

Compararea mediilor acestei scale pe universitățile care au un număr suficient de bun de înregistrări sau o împrăștiere mai mică a acestora arată că eficacitatea colectivă, și coeziunea colectivităților în mod implicit, au de suferit, probabil, din cauza fragmentării populațiilor de studenți determinată de un număr mare de domenii acoperite dar și de diversitatea etno-culturală mai mare specifică universităților laice.

Explorarea de față trebuie finalizată prin analiza de invarianță a scorului de eficacitate colectivă, analiză care va indica precis dacă sunt permise comparații de medii între instituții sau între țări.